

ט"ו באב - חג האהבה

עלילום שמי אמית

ט"ו באב, יום חמישה עשר בחודש אב - חג קדום הוא בישראל. ביום זה היו נערכות חגיגות עממיות. בנות ישראל היו מחוללות (רוקדות) בפרמים (המקום שגדלים בו הענבים) בבגדים לבנים, ובני ישראל היו באים לבחור להם נשים.

בשנות הגלות, כשהיו בני העם רחוקים מעבודת האדמה, לא יכלו לציין את החג, אך הוא נשמר היטב כיום טוב, יום שאין מספידים בו (אין אומרים דברים על המת ליד קברו).

בישראל של היום קיבל ט"ו באב את השם חג האהבה. חתונות רבות מתקיימות ביום זה, נערכים מופעים תחת כיפת השמים בליל ירח, ובחגיגות מוכרים מתנות לאוהבים.

על החג אנחנו קוראים בתנ"ך: "הנה חג ה' בשלו מימים ימימה. [...] לכו וארבתם בפרמים, וראיתם והנה אם יצאו בנות שילי לחול במחלות ויצאתם מן הפרמים וחספתם לכם איש מבנות שילו והלכתם ארץ בנימין" (שופטים פרק כ"א, פסוק י"ט).

ובמשנה, במסכת תענית פרק ד' משנה ה', אנו קוראים: "לא היו ימים טובים לישראל כחמישה עשר באב וכיום הכיפורים, שבהם בנות ירושלים יוצאות וחולות (רוקדות) בפרמים".

בכמה מקורות נקרא החג גם חג הבתולות. על פי המסורת, ביום זה פלו (מתו פולם) מתי המדבר (בני הדור שהלך במדבר). ביום זה הותרו שבטים לבוא זה בזה (בני שבט אחד יכלו להתחתן עם בנות שבט אחר).

סופרים אותיות

ביום ט' באב אנו מציינים את חורבן בית המקדש, וזו הזדמנות נהדרת לדבר דווקא על הקשר שבין אותיות למספרים

הביטוי בכל רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו, שפירושו כל כולו, בכל מאודו ("הוא מסור לתלמידיו בכל רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו"), מתבסס על גימטריה. ערך האותיות רמ"ח בגימטריה הוא 248, וזה גם מספר איברי הגוף, לפי חז"ל. כך גם לגבי הגידים: שס"ה = 365. דרך אגב, אם מחברים את מספר האיברים ומספר הגידים מקבלים 613, הלא הם תרי"ג מצוות, מספר המצוות ביהדות.

רבים נוהגים להשתמש בגימטריה גם כדי למצוא משמעויות נסתרות במילים ובביטויים שונים. בדקו למשל את המשפט הנה: ההבדל בין רצוי למצוי הוא פסוף. אם תעבירו את האותיות לגימטריה תגלו שערכה של המילה רצוי הוא 306, של המילה מצוי הוא 146, ואם מפחיתים אותם זה מזה מקבלים 160 - הערך הגימטרי של המילה פסוף! ויש התחכמויות כאלה בלי סוף. ההבדל בין שקר (600) לאמת (441) הוא קטן (159). באתר דתי באינטרנט מצאנו את החידוד הבא: בגימטריה המספר 50 שווה למילה כל. בספר בראשית נאמר כי ה' בירך את אברהם בכל. מכיוון שגם הגימטריה של אדמה (1+4+40+5) היא כל - המשמעות היא כי אם אין אדמה אין כלום.

דוגמה נוספת: יין בגימטריה = 70, סוד בגימטריה = 70, ומכאן האמרה הידועה "נכנס יין יצא סוד". ואפשר להמשיך ולהשתמש בכל עד אין סוף, לערוך השוואות מספריות בין מילים שונות ולמצוא לכך הסברים ופירושים לכל דורש.

השימוש בגימטריה קיים כבר בתלמוד, ומשם, לאורך השנים, השתמשו בה פרשנים רבים של המקרא. החל מהמאה ה-12 נעשה בתורת הקבלה שימוש נרחב בגימטריה, בהתבסס על האמונה שהעולם נברא באמצעות צירופים שונים של האל"ף-הי"ת העברי. במאה ה-17 יצא לאור הספר הקבלי "מגלה עמוקות" של נתן שפירא, שהשתמש רבות בגימטריה כאמצעי לפרשנות ושימש בסיס לפרשנויות רבות שבאו אחר-כך.

איילה פרלמוטר

השבוע אנו מציינים את תשעה באב, או ט' באב, יום חורבן בית המקדש. שבוע אחר-כך יגיע ט"ו באב, היום החמישה עשר בחודש אב, יום האהבה ביהדות. הנהוג הנה לציין מספרים באותיות מקובל מאוד ביהדות ונקרא גימטריה. לכל אות בעברית יש גם ערך מספרי:

א = 1	ל = 30
ב = 2	מ = 40
ג = 3	נ = 50
ד = 4	ס = 60
ה = 5	ע = 70
ו = 6	פ = 80
ז = 7	צ = 90
ח = 8	ק = 100
ט = 9	ר = 200
י = 10	ש = 300
כ = 20	ת = 400

על סמך הבסיס הנה, ניתן (אפשר) להרכיב צירופי אותיות, שמביעים בעצם מספר. כך למשל החג ט"ו בשבט, שנחוג ביום ה' 15 (ט=9 + ו=6) בחודש שבט. כאן המקום לציין שהצורה המתבקשת לספרה 15 היא י"ה, אך מאחר שצירוף האותיות י' ו-ה' או י' ו-ו' יוצרים את שם האל, המספרים 15 ו-16 נכתבים כט"ו וט"ז (6+9 או 7+9).

ל"ג בעומר הוא היום ה-33 בספירת העומר (ל=30, ג=3); י"ז (17) בתמוז הוא יום צום, וביום י' (עשרה) בתשרי מתחיל חג הסוכות. בכלל, את התאריך העברי נהוג לציין באותיות ולא במספרים: התאריך היום הוא ט' באב תש"ע. בעוד פחודשיים תתחלף השנה, וביום א' בתשרי נציין את תחילתה של שנת תשע"א.

ההצבעה על הקמת המדינה התקיימה באו"ם ביום כ"ט בנובמבר (כ=20 + ט=9). את שתים-עשרה שנות הלימוד בבית הספר אנו מונים מכיתה א' עד כיתה י"ב (2+10). גם הפרקים והפסוקים בתנ"ך ממוספרים באותיות ולא במספרים.